

Witaj w Polish Stories, podcaście dla cudzoziemców i cudzoziemek uczących się języka polskiego. Jeśli kochasz książki, filmy, seriale telewizyjne i wszelkie opowieści, zapraszam – to miejsce jest właśnie dla Ciebie.

Odcinek 10. MARIUSZ SZCZYGIEL i WOJCIECH TOCHMAN

Cześć, jestem Gosia i witam Cię w podcaście Polish Stories. To podcast dla osób uczących się języka polskiego i zainteresowanych polską kulturą, literaturą, filmem, serialami telewizyjnymi – i wszystkim, co można określić mianem opowieści.

W pierwszym sezonie opowiadałam o znanych i lubianych pisarkach i pisarzach z dwudziestego i dwudziestego pierwszego wieku. W poprzednim odcinku opowiadałam o Hannie Krall i Ryszardzie Kapuścińskim – klasykach polskiej literatury faktu. Dzisiaj, w ostatnim odcinku pierwszego sezonu, pozostaniemy w temacie reportażu. Opowiem Ci o dwóch dziennikarzach, znacznie młodszych niż Krall i Kapuściński, których absolutnie uwielbiam. Sama się już cieszę na ten odcinek!

Obydwaj są związani z [„Gazetą Wyborczą”](#), [największym i najpopularniejszym polskim dziennikiem](#), właściwie od początku jej istnienia. Kiedy „Wyborcza” powstała w 1989 roku byli młodymi chłopakami, którzy dopiero zaczynali jako dziennikarze i których zresztą do pracy przyjęła sama Hanna Krall, a dzisiaj obaj mają na koncie szereg ważnych, pięknych i przejmujących książek reporterskich.

Pierwszy z nich nazywa się Mariusz Szczygieł i najbardziej lubi pisać o Czechach i Republice Czeskiej, ale na początku swojej kariery zasłynął jako prowadzący talk show „Na każdy temat” w telewizji Polsat. Gdy Szczygieł zaczął go prowadzić w 1995 roku, talk show było nowym gatunkiem telewizyjnym w Polsce, więc dziennikarz nie miał na tym polu specjalnej konkurencji.

Kiedy 6 lat później Mariusz Szczygieł zakończył współpracę z telewizją, skupił się na pisaniu reportaży prasowych i książek z gatunku literatury faktu.

Szczególne miejsce w jego sercu zajmują Czechy, gdzie dziennikarz spędza wiele czasu. Kiedyś pytano go w jakimś wywiadzie, czy nie chciałby się tam przeprowadzić, ale powiedział, że jednak jego życie zawodowe związane jest z Polską. Wśród książek autorstwa Szczygła znajdziemy wiele poświęconych Czechom, ich kulturze i historii: „Gottland”, „Zrób sobie raj”, „Osobisty przewodnik po Pradze” i „Láska nebeská” (tej ostatniej książce autor nadał czeski tytuł, choć napisał ją po polsku – w języku polskim tytuł brzmiałby „Niebiańska miłość”).

Mariusz Szczygieł jak dotąd wydał 10 książek, był też redaktorem trzypięciotomowej „Antologii polskiego reportażu XX wieku”, gdzie można znaleźć mnóstwo fascynujących reportaży – najstarszy z nich to opublikowany po raz pierwszy w 1901 roku tekst „Nędza Warszawy” autorstwa Janusza Korczaka, słynnego polskiego lekarza, pedagoga i pisarza, który zginął w czasie II wojny światowej

w obozie koncentracyjnym w Treblince wraz z innymi ofiarami Holokaustu i dziećmi z sierocińca, które miał pod swoją opieką.

Mariusz Szczygieł jest też autorem wielu reportaży publikowanych na łamach „Gazety Wyborczej”, które niekoniecznie znalazły się potem w książkach. Jednym z jego tekstów, który odbił się szerokim echem, był reportaż sprzed 10 lat o kobiecie, która w latach 80. zakażowała na śmierć dziecko – syna swojego partnera, za co została skazana na 15 lat więzienia, którego mury opuściła po 10 latach za dobre sprawowanie. Z czasem wyrok uległ zatarciu, czyli zniknął z jej kartoteki, a kobieta mogła żyć i pracować gdzie chciała. Próbowała wstąpić do klasztoru, ale w końcu uzyskała uprawnienia nauczycielki i znalazła pracę w szkole, a po jakimś czasie została nawet ekspertem pedagogicznym współpracującym z ministerstwem edukacji. I o tym właśnie był reportaż Szczygła – o dzieciobójczyni, która opiekuje się teraz innymi dziećmi i doradza w tematach z nimi związanych. Mimo że dziennikarz nie podał danych kobiety, szybko została ona zidentyfikowana przez internautów. Straciła pracę w szkole, wykreślono ją z listy ministerialnych ekspertów, a wokół reportażu zrobiła się burza: czy dziennikarz miał prawo pisać tak o kimś, kto odsiedział wyrok i chciał zacząć nowe życie? A z drugiej strony, czy ktoś, kto kiedyś zamordował dziecko, ma kiedykolwiek prawo do pracy z dziećmi, nawet po zatarciu wyroku? A Ty co o tym sądzisz?

Bardzo polecam Ci książki i reportaże Mariusza Szczygła, również dlatego, że tak jak on jestem ogromną wielbicielką języka czeskiego i kultury tego kraju ☺. W ogóle to świetny dziennikarz, który wybiera bardzo ciekawe tematy i z dużą empatią przygląda się swoim bohaterom. Jego twórczość została przetłumaczona na wiele języków, więc jeśli wolisz, możesz poczytać książki Szczygła także po angielski, czesku, estońsku, hebrajsku, hiszpańsku,

niemiecku, rosyjsku, rumuńsku, słowacku, słoweńsku, ukraińsku, węgiersku i włosku.

Drugim autorem, o którym chce Ci dzisiaj opowiedzieć, jest kolega Szczygła z tej samej „Gazety Wyborczej”, reporter Wojciech Tochman. Tak jak Szczygieł ma Czechy, tak Tochman też ma swój temat, który szczególnie go porusza – historie osób zaginionych. Pod koniec lat 90. również miał swój program w telewizji – nosił on tytuł „Ktokolwiek widział, ktokolwiek wie” i dotyczył właśnie poszukiwań osób zaginionych. Wojciech Tochman jest też założycielem Fundacji Itaka, która do dziś jest chyba jedyną organizacją pozarządową w Polsce tak kompleksowo zajmującą się tematyką zaginięć.

Tochman pisze też dużo o wojnie, a raczej o wojnach – i o konsekwencjach, jakie całe kraje i społeczności ponoszą przez dziesięciolecia. Jego książka „Jakbyś kamień jadła” to reporterska opowieść o powojennej Bośni i poszukiwaniu szczątków zamordowanych ofiar wojny w byłej Jugosławii. „Dzisiaj narysujemy śmierć” to niezwykle dramatyczna i przerażająca książka o Rwandzie i dorosłych już dziś ludziach, którzy jako dzieci przeżyli ludobójstwo. Tochmana ciągnie do dalekich krajów, biednych ludzi, systemowych nieszczęść. „Eli, Eli” opowiada o życiu w slumsach Manili, stolicy Filipin, „Kontener” – o losach syryjskich uchodźców w Jordanii, a „Pianie kogutów, płacz psów” – o życiu we współczesnej Kambodży.

Wszystkie reportaże Tochmana są niezwykle dramatyczne i dotyczą bolesnych spraw, nawet jeśli opowiadają o jakiejś jednej rodzinie, czy osobie z Polski. To raczej nie są książki do czytania do poduszki, ale bardzo je polecam – Wojciech Tochman jest jednym z moich ulubionych współczesnych polskich pisarzy, nie tylko z gatunku literatury faktu, ale tak w ogóle. Jego twórczość można także poznać w niemal 20 innych językach, od angielskiego po arabski.

Szczygiel i Tochman prywatnie są kolegami i współpracują przy wielu projektach. Są między innymi współzałożycielami Instytutu Reportażu, Polskiej Szkoły Reportażu i [Wydawnictwa Dowody na Istnienie](#), którego nazwa pochodzi od tytułu książki mentorki obu reporterów, Hanny Krall.

I to już wszystko – nie tylko w tym odcinku, ale w ogóle w pierwszym sezonie podcastu Polish Stories. Mam nadzieję, że podcast Ci się spodobał, masz już listę książek wartych przeczytania i wiesz coś więcej o współczesnej polskiej literaturze. Jeśli chodzi o kolejne sezony, to mam parę pomysłów: 10 najlepszych polskich filmów, 10 najciekawszych polskich legend, a może coś więcej o pisarzach? Jeśli masz jakiś pomysł, chcesz posłuchać o czymś konkretnym, odezwij się do mnie. Wszystkie zamiary można znaleźć na mojej stronie www.polishstories.net, tam też można się zapisać na mój newsletter, do czego bardzo zachęcam (obiecuję, że nie piszę za często!). Znajdziesz tam też transkrypty wszystkich opublikowanych odcinków podcastu.

Do usłyszenia już niedługo w drugim sezonie Polish Stories!